

چرا بعضی از دانشمندان طبیعی

بخدا ایمان ندارند؟

شاید نخستین چیزی که بفکر جوانان تحصیل کرده هنگام مطالعه بحثهای سابق ما درباره خداشناسی، و جستجوی این حقیقت بزرگ در اسرار حیرت انگیزی که در هر گوشه و کنار جهان هستی نهفته است، میرسد و موجب نازاحتی فکر آنها میشود اینست که:

«اگر راستی یکی از راههای روشن خداشناسی مطالعه اسرار جهان طبیعت است؛ پس چرا بسیاری از علماء علوم طبیعی که خود پایه گذاران این علوم و کشف کنندگان آن اسرارند درصفت خداشناسان و ملحدین قرار دارند؟»

ما از یک برگ درخت و ساختمان عجیب آن خدا را می شناسیم و بقول سعدی: «هر ورقش دفترست معرفت کردگار» چرا دانشمندان گیاه شناس که عمری را ب مطالعه گیاهان و درختان مختلف و اسرار آنها گذرانده اند باین حقیقت بزرگ پی نبرده اند؟

مابا اطلاعات ناقصی که درباره ساختمان اتم و نظام الکترونها و پروتونها و نوترونها داریم بآن ذات مقدس ایمان آورده ایم، آیا تعجب آور نیست که در میان دانشمندان اتمی کسانی یافت شوند که بخدا ایمان نیاورده باشند؟

خلاصه اینکه: معلومات مادر باره اسرار جهان طبیعت غالباً از دست دوم و سوم گرفته شده، چرا آنهایی که معلومات دست اول در اختیار آنهاست و در آزمایشگاهها یا پشت تلسکوپها یا با وسایل دیگر این حقایق را با چشم خود دیده اند، باندازه مابها نکات توجیهی آنها توجه نکرده اند؟

فراموش نمیکنم يك جوان تحصیل کرده واهل مطالعه مکاتبات دامنه داری بر سر موضوع خداشناسی با « نویسنده » داشت ، ایرادات گوناگونی در نامه های خودی برای من مینوشت و شور و عشق فوق العاده ای برای حل مشکل خود نشان میداد . چیزی که بیش از همه در لابلای ایرادات او خود نمائی میکرد همین اشکال بود که بصورت يك «عقدہ بزرگ روحی» برای او در آمده بود و با توضیحاتی که طی نامه های متعدد داده شد تدریجاً گشوده شد . در هر حال این ایراد برای بسیاری از جوانان تحصیل کرده ، مخصوصاً در اوائل تماسشان با افکار دانشمندان علوم طبیعی ، پیدامیشود .

* * *

ولی با اینهمه باید دانست اهمیت این ایراد بیشتر برای کسانی است که از دور منظره مخالفت جمعی از دانشمندان طبیعی یا مبارزه آنها را با عقیده خداشناسی تماشا میکنند ؛ اما هر قدر بگفتگوهای طرفین وریشه ها و علل آن آشنا تر شویم ساده تر و عادی تر بنظر ما جلوه میکند ، تا آنجا که بادر نظر گرفتن علل این مبارزه وجهاتی که این طرز فکر را برای مخالفین بوجود آورده است خواهیم گفت : چنین مخالفتهایی طبعاً پیش میآید . . . اینک شرح مطلب :

* * *

در پاسخ ایراد فوق نظر شمارا بچند مطلب که تحت عناوین زیر شرح داده میشود جلب میکنیم :

- ۱ - آیا تحقیق کنیم یا تقلید ؟
- ۲ - آیا همه دانشمندان طبیعی خداشناسند ؟
- ۳ - معرفی ناقص و تفسیرهای غلط درباره دین
- ۴ - مقیاس علوم طبیعی را در همه جا نمیتوان بکاربرد
- ۵ - انتقام از پاپ و کلیسا
- ۶ - طبیعت از نظر مادیها چیست و چه صفاتی را دارد ؟
- ۷ - غرور علمی

* * *

۱ - آیا تحقیق کنیم یا تقلید ؟

بدیهی است اگر ماموضوعی را با استدالات قطعی عقلی تشخیص دهیم، بطوریکه

جای هیچگونه تردیدی در آن باقی نماند، مخالفت این و آن نمیتواند ما را از قبول آنچه با مطالعه و تحقیق کافی دریافته ایم بازدارد، و الی الاطلاق کور کورانه از دیگران کرده و تشخیص قطعی و استقلال فکری خود را پایمال نموده ایم.

آری اگر مخالفین ما افراد دانشمند و فهمیده ای باشند مخالفت آنها این وظیفه را شاید برای ما ایجاد کند که در مقدمات تشخیص خود تجدید نظر کرده و با دقت و مطالعه بیشتری مجدداً مطلب را دنبال کنیم، ولی اگر باز با توجه بهمه این جهات نقطه ضعفی در مقدمات استدلال خود نیافتیم - بلکه راسختر شدیم - باید بدانیم همان تشخیص خود قدم برداریم؛ مخصوصاً اگر ملاحظه کنیم که در این راه تنها نیستیم و اکثریت دانشمندان و فلاسفه با ما همراهند.

در این صورت اطمینان پیدا می کنیم که مخالفین ما بعللی در اشتباه افتاده اند و باید برای کشف علل اشتباه آنها دست بمطالعه وسیعتری بزنیم، البته قبل از چنین مطالعه ای اجمالاً اشتباه آنها را می دانیم فقط درک جزئیات و تفصیل آن منوط بمطالعه است. . . این روش تمام کسانی است که از خود استقلال عقلی و فکری دارند.

در بحث ما (یعنی خداشناسی از راه طبیعت شناسی) مطلب عیناً همین است، قدرت استدلال در این بحث، باندازه ای است که جای هیچگونه شک و تردیدی باقی نمیگذارد، تجدید نظر و تکرار مطالعه هر بار ما را راسختر و مطمئن تر از پیش میسازد؛ اکثریت فلاسفه جهان و بیشتر علماء علوم طبیعی نیز در این راه با ما موافقتند، با این وضع جای تردید نیست که مخالفین ما در این مسأله بعللی با اشتباه رفته اند. خوشبختانه ما این علل را کشف کرده ایم و بطور مشروح ضمن بحثهای آینده توضیح داده خواهیم شد.

۲ - آیا همه دانشمندان طبیعی خداشناسند؟

برخلاف آنچه بعضی تصور میکنند اکثر دانشمندان که در علوم طبیعی صاحب نظرند نه تنها خداشناس نیستند بلکه در صفوف اول موحدین و خدا پرستان جای دارند (منظور در اینجا اصل قبول توحید است کار قبول دستورات و تعالیم مذهبی نداریم) و پاره ای عبارات از آنها نقل شده که عالیترین مفاهیم توحید را منعکس میسازد. اینک بچند نمونه آن اشاره میشود:

«هرشل» که از بزرگان علماء هیئت است میگوید: «هر قدر دائره علم و سیعتر میگردد بر همین دندان شکن و قویتری برای وجود خداوند ازل و ابدی بدست میآید؛

درواقع علماء زمین شناسی و ریاضی داناها و دانشمندان فلکی و طبیعی دانهادست بدست هم داده اند که کاخ علم - یعنی کاخ عظمت خدا را محکم برپاسازند !

«هونت نل» یکی دیگر از دانشمندان بزرگ امروز میگوید : « اهمیت علوم طبیعی تنها از این نظر نیست که عقل ما را سیر میکند (و باحتیاجات ما پاسخ میدهد) بلکه اهمیت بیشتر آن از این جهت است که عقل ما را با اندازه ای بالا میبرد که عظمت خدا را درک میکنیم و ما را با احساسات اعجاب و اجلال ذات او زینت میدهد !

«لیته» یکی از طبیعی دانهای معروف که در موضوع ساختمان نباتات کشفیات و تحقیقات قابل توجهی دارد، میگوید : «خدا ی جاودانی، خدای ازلی و بزرگ؛ با خبر از آشکار و نهان و قادر متعال از مقابل چشمان من عبور کرده است؛ من توانستم او را در مقابل خود به بینم.

«ولی پر تو عظمت و قدرت او بر صفت روحم تأیید و منعکس گردید؛ و در نتیجه این انعکاس روح مرا در بهت و تعجب و حیرت انداخته بود؛ من اثر او را در تمام مخلوقات و موجودات مشاهده نمودم» و در تمام این موجودات و مخلوقات حتی در کوچکترین آنها، در آن موجوداتی که ابدأ بچشم دیده نمیشوند چه قدرت و قوتی بکاررفته بود؟... چه عقلی؟... چه کمال غیر قابل توصیفی در آنها دیده میشود؟»
 «نیوتن» دانشمند معروف طبیعی و مبتکر «قانون جاذبه عمومی» کلمات مفصلی در این قسمت دارد که ضمن آن میگوید :

«ما با مطالعه گوش میفهمیم که سازنده آن، قوانین مربوط بصوت را کاملاً میدانسته و سازنده چشم تمام قوانین پیچیده مربوط بنور را میدانسته و از مطالعه نظم افلاک پی بآن «حقیقت بزرگی» که آنها را طبق نظم مخصوص اداره میکند میبریم» (۱).

این نمونه مختصری است از آنچه از دانشمندان طبیعی در باره مبدع بزرگ جهان هستی نقل شده است (دنباله این بحث را در شماره آینده بخوانید).

(۱) این کلمات را از دائرة المعارف فرید و جدی و کتاب «برویرانه های مذهب مادی» تألیف محمد فرید و جدی و کتاب «خدا در طبیعت» تألیف فلامار یون فرانسوی نقل کرده ایم.